

De peer op de omslag:

de Spiegelpeer

De Spiegelpeer is een oude Nederlandse stoofpeer, door Richard Bradley al vermeld in 1762. De Duitse pomoloog Diel vermeldt in zijn beschrijving uit 1819 dat de peer uit de provincie Groningen afkomstig is. De peer komt ook nu nog vaak in Noord-Nederland voor en wordt dan verward met de Gieser Wildeman. De middelgrote vrucht lijkt op de Gieser Wildeman, maar is wat

groter en wat bultiger. Op het eerste gezicht lijken de vruchten van een Gieser Wildeman en een wat klein uitgevallen Spiegelpeer op elkaar. De Spiegelpeer kan iets groter worden, is wat onregelmatiger gevormd en kent wat meer groen op de schil. Het duidelijkste verschil is inwendig zichtbaar: bij het doorsnijden wordt bij de Spiegelpeer boven de kelk een hol kelkbuisje zichtbaar dat tot aan het klokhuis doorloopt.

Deze ontbreekt bij de Gieser Wildeman.

De smaak na het stoven verschilt ook enigszins. De Gieser is aangenaam rins, de Spiegelpeer wat flauwer en zoeter. Bij het stoven wordt de Gieser licht tot donker bruinrood, de Spiegelpeer blijft wat bleker. De boom van de Gieser is klein en gedrongen, de boom van de Spiegelpeer wordt een stuk forser en heeft sterk gedraaide zijtakken.

Welke oude leiperen zijn geschikt voor een historische tuin?

Toen mij in verband met de reconstructie van een historisch landgoed gevraagd werd, welke leiperenrassen uit de periode tussen 1750 en 1850 aangeplant konden worden, heb ik in de literatuur gezocht naar informatie over perenrassen die in die periode als leiper in Nederland gebruikt werden. Deze perenrassen zullen overigens niet alleen voor buitenplaatsen, maar ook als leibomen in tuinen bij historische herenhuizen en boerderijen op hun plaats zijn.

De peer is de meest gewilde leifruitsoort. Ze is gemakkelijk te snoeien en te leiden. Op betrekkelijk jonge leeftijd geeft ze al fruit, de groei is gemakkelijk in evenwicht te houden. Het bovenaan steviger doorgroeien en onderaan afsterven van de takken

is door snoei beter tegen te gaan dan bij appels en steenfruit. En het belangrijkste: veel goede handperen worden in ons klimaat door zon- en warmtegebrek niet goed rijp. Tegen een warme muur rijpen ze veel beter.

Een eerste uitgangspunt is dat voor leiperen de betere handperen gebruikt worden en niet zo zeer de keukenperen. Handperen vragen meer zon en warmte om goed rijp te worden en hebben daarom in ons klimaat een warme locatie nodig.

Een zuidmuur is het gunstigste en vooral te gebruiken bij laatrijpende peren. Een zuidoost- of zuidwestmuur is ook geschikt voor vroege herfststrassen die met wat minder extra warmte toe kunnen. Een oost- of

westmuur kan ook nog bestemd worden voor zomerperen met een kort groeiseizoen in de zomer.

Een beperking voor een advies is dat veel perenrassen uit de periode voor 1850 tegenwoordig niet meer verkrijgbaar zijn bij boomkwekers. Een aantal is nog in een rassencollectie te vinden, vooral in buitenlandse, en om ze op te kweken zal enthout daaruit opgevraagd moeten worden.

Welke perenrassen niet?

Ik ga ervan uit dat in de periode 1750 - 1850 perenrassen zijn aangeplant die vóór 1840 zijn geïntroduceerd. Als ze na 1840 zijn gewonnen/gevonden, vaak in België of Frankrijk, dan heeft het een aantal jaren geduurd voordat ze in ons land door

boomkwekers zijn aangeboden. Dat betekent, dat peren die na 1840 zijn gewonnen voor historische tuinen buiten beschouwing kunnen blijven. Niet oud genoeg zijn daarom veel oude perenrassen die in de huidige literatuur worden vermeld (Heidemij, Petzold, Hartmann e.a.). Ook rassen die wel ouder zijn en van vóór 1840 dateren maar die vrijwel uitsluitend als boomgaardboom op hoog/half/laagstam zijn geteeld omdat ze sterk groeien of erg moeilijk te leiden zijn, zijn ook minder geschikt. Het zijn deels rassen die op langlot dragen en bij korte snoei geen of weinig vruchtknoppen krijgen. Ze kunnen wel tegen een hoge muur (acht meter hoog bv.) geleid worden, maar dat is voor onze meeste leimuren, schuttingen en tuinen onmogelijk. Het betreft bekende oude rassen als o.a. Beurré Capiaumont, Beurré de Merode, Beurré Giffard, Beurré Hardy, Beurré Sterkmans, Calebasse Bosc, Cuisse Madame, Curé, Franse Wijnpeer, Nordhäuser Forellepeer, Jodepeer, Jut, Legipont, Le Lectier,

Maagdenpeer, Noord-Hollandse Suikerpeer, Nouveau Poiteau, President Loutrieu, Zwijndrechtse wijnpeer.

Welke perenrassen wel?

Ik heb rassen genomen waarvan bekend is dat ze voor 1840 als leiboom zijn aangeplant, vaak omdat ze goede tafelperen geven en warmteminners zijn. Daarbij beperk ik me tot die rassen die nog te vinden zijn in Nederlandse collecties of bij gespecialiseerde Nederlandse boomkwekers. Hieronder een overzicht. Alle doen het prima als vrijstaande leibomen en tegen een schutting of muur op het zuiden. Op een oostmuur of westmuur krijgen bomen een kortere periode zon. Dit vraagt om vroege rassen, die rijpen als de zon in de zomermaanden de meeste kracht heeft. Het zijn bovendien rassen die nog verkrijgbaar zijn.

Jan Veel

Oudste leipeer van Nederland bij Huize Landzicht in Kerk-Avezaath.

Leiperen bij Kasteel Tongelaar te Mill (Noord-Brabant).

Naam	Afkomst en ouderdom	Muurzijde	Bijzonderheden:
Bergamot d'Esperen	België 1830	Z	Winterpeer.
Beurré d'Anjou	België 1819	Z	Late herfstpeer.
Beurré Durondeau	België 1811	O/W	Herfstpeer. Niet op kwee-onderstam.
Beurré de Grumkow	Duitsland eind 18e eeuw	Z	Late herfstpeer.
Beurré d'Hardenpont	België 1759	Z	Late herfst/winterpeer. Op kwee met tussenstam.
Beurré Superfin	Frankrijk 1827	Z	Vroege herfstpeer. Op kwee met tussenstam.
Bezy van Schonauwen	Nederland vóór 1750	O/W	Herfstpeer.
Bon Louise d'Avranches	Frankrijk 1788	Z/ZO/W	Vroege herfstpeer. Bij voorkeur op kwee-onderstam.
Beurré Napoleon	België 1804	Z/W	Late herfstpeer.
Calebasse van Marum	België rond 1820	Z	Herfstpeer. Op zaailingonderstam.
Crassane Althorp	Engeland voor 1820	Z	Late herfstpeer. Op zaailingonderstam.
Doyenné de d'Hiver	België voor 1800	Z	Herfstpeer. Bij voorkeur op kwee-onderstam.
Fondante de Bois	Belgie 1810	O/W	Vroege herfst.
Herfstforellepeer	Duitsland 1806	Z	Late herfst. Vraagt goede grond (niet te verwarren met de Nordhäuser winterforel).
Josephine de Malines	België rond 1830	Z	Late herfstpeer, begin van de winter.
Madame Verté	België 1810	Z	Late herfstpeer. Niet op kwee.
Marie Louise	Frankrijk 1809	O/W	Herfstpeer. Niet op kwee.
Parfum d'Été	Frankrijk vóór 1629	Z	Zomerpeer.
Perzikpeer van Esperen	België rond 1830	Z	Eind van de zomer.
Princesse Marianne	België rond 1800	Z	Vroege herfstpeer. Bij voorkeur op kwee met tussenstam.
Seigneur d'Esperen	België 1827	Z/O	Herfstpeer.
Soldat Laboureur	Frankrijk 1820	O/W	Late herfstpeer. Onderstam kwee.
Sucrée de Montluçon	Frankrijk 1812	Z	Late herfstpeer.
Sijsjespeer	Nederland?	Z	Vroege herfstpeer.
Triomphe de Jodoigne	België 1830	Z	Late herfstpeer.
Vijgepeer	België voor 1800	O/W	Vroege herfstpeer.
Williams	Engeland 1770	Z/O/W	Bij voorkeur op zaailing, kan op kwee met tussenstam.
Winter Nelis (Bonne de Malines)	Belgie rond 1800	Z	Herfstpeer.